

[Aksel Larsen.]

under forudsætning af, at man forud beregner, hvilke sociale følger en sådan rationalisering og sammenlægning af mejerier vil få, og træffer foranstaltninger til at afbøde eventuelle skadelige virkninger.

Det er mig ikke helt let begribeligt, hvorfor man fra visse partiers side rejser så voldsom modstand mod lovforslaget. Det er det ikke, fordi der, såvidt jeg kan se, ikke i lovforslaget står noget om, at man vil kunne påtvinge mejerierne disse billige lån eller tvinge dem til at sammenlægge sig eller rationalisere sig. Såvidt jeg forstår på det hele, er det en frivillig sag, om et eller flere mejerier vil søge om lån, og derpå skal mejeriernes fællesorganisation udtale sig om, hvorvidt det eller de pågældende mejerier kan få lån. Jeg synes ærlig talt, man kan spare sig en hel bunke ophidselse, når det er mejerierne selv, der afgør sagen. Jeg ved ikke, om man føler sine liberalistiske synspunkter gået for nær, om man mener, det er smudskonkurrence fra statens side, at den vil yde billige lån, om man er vred på sparekassernes, bankernes eller forsikringselskabernes vegne. Jeg fatter ikke, hvad grunden kan være til, at man er modstander af, at de, der måtte ønske det, kan få lov at søge om billige statslån til sammenlægning og rationalisering.

At disse lån skal være så billige, skal forrentes med 1 pct. halvårlig og afdrages med 1/40 halvårlig, synes jeg er en af de mest sympatiske sider ved lovforslaget. Det vil dog, omend på et begrænset område, bidrage til at holde renten lav. Jeg kunne sådan set ønske, at regeringen ville udvide sin velvillighed overfor den lave rentefod ved at yde tilsvarende billige statslån til andre formål, f. eks. boligbyggeri. Det ville have en ganske kolossal betydning for huslejeniveauet, hvis boligbyggeriet kunne blive finansieret lige så billigt og helt til bunds eller til tops, hvad man nu vil kalde det. (*Bertel Dahlgaard*: Det er jo sket!). Nej, det er ikke sket. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard er ikke helt vel orienteret, når han mener, der kan ydes så billige offentlige lån til 100 pct. af byggesummen. Så langt er vi ikke nået.

Men på den anden side vil jeg gerne have lov at spørge, om man også har overvejet, om det er forsvarligt ud fra to synspunkter. Har man noget overblik over, hvorledes Danmarks erhvervsliv vil forme sig, hvorledes dets produktion vil være og produktionsafsetningsvilkårene vil blive, så man kan sige, at det vil være forsvarligt netop at investere på dette felt? Når man vil plan-

lægge, som man, såvidt jeg forstår, vil det fra regeringens side, må man formentlig have skaffet sig et vist overblik over denne side af sagen.

Det andet spørgsmål, der blev nævnt af vor ordfører i sommer, og som jeg også vil nævne nu, er spørgsmålet om de eventuelle sociale følger af en sådan lovs gennemførelse. Hvis der foretages sammenlægning af mejerier, hvorved man sparer penge i driften — der blev nævnt som eksempel af et af de ærede medlemmer, at ved at sammenlægge 3 mejerier i Sydjylland kunne man spare 130 000 kr. i driftsomkostninger om året —, så vil besparelserne formentlig først og fremmest fremkomme derved, at man kan klare sig med mindre arbejdskraft. Det vil dog sige, at der bliver arbejdsløshed på et eller andet felt, måske flere. Der kan blive anvendelse for færre mejerister. Har man fra regeringens side tænkt på, hvad de så skal bestille? Der kan også ske det, at man med de lange distancer, der bliver for mælkekørslen til centralmejerierne, vil foretrække, at kørslen foretages med automobiler, og de husmænd, der har foretaget mælkekørslen, vil så blive berøvet den ekstraintægt; og for mange af dem kan ekstraintægten ved mælkekørsel være afgørende for, om de er i stand til at klare terminerne. Jeg forlanger naturligvis ikke, at man her skal have en fuldt færdig plan for, hvad man vil gøre i alle sådanne tilfælde, men spørger, om regeringen har overvejet dette, og om den er klar til at afbøde sådanne eventuelle uheldige sociale virkninger af den foreslåede lov?

Løvrigt vil jeg have lov til at tilføje, at måske er det en diskussion på et lidt uvirkeligt grundlag, vi fører her, diskussionen om, hvorvidt vi eventuelt skal anvende nogle af Marshallpengene til det i lovforslaget angivne formål. Det kan jo godt være, at udviklingen vil forme sig således, at vi kan spare os selv for på forhånd at lovgive herom. Det kan være, at der, når tiden er inde, kommer helt andre direktiver fra Paris eller Washington for, hvad man skal gøre eller ikke må gøre med disse penge.

Det ærede medlem hr. Skytte sagde, at Marshallhjælpen skal være en hjælp til selvhjælp. Jeg tvivler ikke om, at det er det ærede medlems noget idealistiske opfattelse af, hvad Marshallhjælpen skulle og burde være, men jeg synes, at Marshallhjælpen efter det, vi hidtil har oplevet, har støttet og synes for fremtiden i langt højere grad at ville støtte modtagerlandene, eller i hvert fald en del af dem, omtrent som strikken støtter den hængte. Det vil sige, at